

جغرافیا و روابط انسانی، پاییز ۱۴۰۲، دوره ۶، شماره ۲، صص ۴۵۳-۴۲۵

بررسی و تجزیه و تحلیل توانمندیهای ژئوتوریستی شهرستان رامیان با استفاده از مدل های **swot** و **pralong**

موسی عابدینی*^۱، انه سلطان یلمه^۳

۱- استاد گروه جغرافیای طبیعی (گرایش ژئومورفولوژی)، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل

abedini@uma.ac.ir

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد ژئومورفولوژی (گرایش هیدروژئومورفولوژی در برنامه ریزی محیطی)، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۰۲

چکیده:

در این پژوهش به ارزیابی توانمندی‌های ژئوتوریستی شهرستان رامیان با استفاده از مدل‌های **swot** و **pralong** پرداخته شد. اطلاعات مورد نیاز برای انجام این پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، استفاده از نقشه‌های توپوگرافی ۱:۵۰,۰۰۰ و زمین شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰ منطقه مورد مطالعه با بهره‌گیری از نرم افزارهای کاربردی **GIS**، **google earth** و بررسی‌های میدانی به دست آمد. جهت استفاده از مدل **swot** با مطالعه دقیق و آشنایی به نقاط ضعف، قوت، تهدیدها و فرصت‌های منطقه تمامی این موارد لیست بندی و به صورت پرسشنامه‌ای طراحی گردید و در بین بازدیدکنندگان، مسوولین و کوهنوردان جهت وزن دهی و اولویت بندی پخش شد. با تجزیه و تحلیل نتایج به دست آمده از پرسشنامه‌ها وزن دهی نقاط صورت گرفت. برای استفاده از مدل **pralong** نیز پس از شناسایی مکان‌های ژئومورفولوژیکی منطقه مورد مطالعه، ویژگی هر یک از این مکان‌ها در برگیره‌هایی با عنوان برگیره شناسایی مکان‌های ژئومورفولوژیکی تنظیم شد. پس از تکمیل برگیره‌های مربوط به هر مکان، برای تعیین میزان عیار گردشگری و عیار بهره‌وری مکان‌ها از مدل **pralong** استفاده شده است. بر اساس نتایج به دست آمده از کاربرد مدل **swot**، با ترکیب عوامل بیرونی و درونی مهمترین استراتژی مربوط به عامل (so) بوده که این شهرستان را در محیط رقابتی/تهاجمی قرار دارد و مهمترین نقطه‌ی قوت آن وجود پدیده‌های ژئوتوریستی نظیر چشمه و آبشارها می‌باشد که با میانگین وزنی ۴/۶۳ بالاترین امتیاز را کسب نموده است. بر اساس نتایجی که از کاربرد مدل **pralong** در این پژوهش حاصل شد، کوه قلعه ماران با امتیاز (۰/۶۷) بالاترین عیار گردشگری و نیز با امتیاز (۰/۵۹) بیشترین عیار بهره‌وری را به خود اختصاص داده و گرم چشمه نیز از لحاظ عیار گردشگری با امتیاز (۰/۳۶) و از نظر عیار بهره‌وری با امتیاز (۰/۲۰) کمترین میزان را در بین مکان‌های ژئومورفولوژیکی محدوده مورد مطالعه دارد.

واژگان کلیدی: ارزیابی، ژئوتوریسم، شهرستان رامیان، **swot**، **pralong**

مقدمه

ژئومورفوسایت‌ها، یکی از مفاهیم جدید در مطالعات گردشگری است، که بر مکانهای ویژه‌ای که دارای ارزشهای علمی، اکولوژیکی، فرهنگی، زیبایی و اقتصادی هستند، تأکید میکند (عابدینی و همکاران، ۱۴۰۱). جهان‌گردی روندی است که همیشه در جوامع انسانی وجود داشته و تدریجاً سیر تکاملی خود را پیموده است. صنعت توریسم امروزه به قدری در توسعه اقتصادی، اجتماعی کشورها اهمیت دارد که اقتصاد دانان آن را صادرات نامرئی نام نهاده اند (عفی و قنبری، ۱۳۸۸: ۳۲). گردشگری طبیعت یا ژئوتوریسم، بر مبنای جاذبه‌های طبیعی لندفرمهای ژئومورفولوژیکی، زمین‌شناسی و محیط زیست، شکل گرفته است (عابدینی و رنجبری، ۱۳۹۵: ۲۵). بنا به اظهارات سازمان یونسکو، کشور پهناور ایران از نظر وجود آثار تاریخی و فرهنگی در میان هشت کشور نخست جهان و از لحاظ جاذبه‌های اکوتوریستی و تنوع اقلیمی جزو پنج کشور دنیاست (عابدینی و رنجبری، ۱۳۹۵). ایران یکی از قطب‌های مهم گردشگری در جهان به شمار می‌رود که با برخورداری از سابقه دیرین تمدن و فرهنگ، طبیعت و شرایط اقلیمی گوناگون و عوامل دیگر از این دست، توانایی قرارگیری در جایگاه مناسب نقاط پرجاذبه گردشگری در سطح آسیا و بین‌المللی را دارد (شریفی‌زنانی و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۰). از سویی دیگر اقتصاد ایران که اتکای شدیدی به درآمدهای حاصل از صادرات نفت دارد و متغیرهای کلان اقتصادی آن با پیروی از قیمت جهانی نفت در طول زمان دچار نوسانات شدیدی می‌شود. روند حاکم بر متغیرهایی مانند تولید ناخالص ملی، سرمایه‌گذاری ناخالص، درآمد سرانه و غیره در سه دهه اخیر اقتصاد ایران، به روشنی نشان دهنده این موضوع است. از این رو، به منظور تنوع بخشیدن به منابع رشد اقتصادی و درآمدهای ارزی و هم‌چنین ایجاد فرصت‌های جدید شغلی در کشور، توسعه صنعت گردشگری از اهمیت فراوانی برخوردار است (طیعی و همکاران، ۱۳۸۶: ۸۴). گردشگری به طور کلی یک رویکرد قابل توجه برای ارتقای توسعه اقتصادی، به ویژه برای مناطق روستایی عقب مانده بدون گزینه‌های احیای جایگزین در نظر گرفته می‌شود (چی و هان، ۲۰۲۱: ۲).

شهرستان رامیان نیز یکی از شهرستانهای مهم استان گلستان می‌باشد که به دلیل دارا بودن جاذبه‌های توریستی فراوان هر ساله می‌تواند گردشگران زیادی را به سوی خود فراخوانده و نظر آنها را به خود جلب نماید، اما به دلیل کم توجهی مسوولین و فقدان برنامه ریزی‌های کارا در سیاست‌های توسعه صنعت گردشگری در این شهرستان هنوز به گونه‌ای که شایسته و درخور آن باشد در این زمینه موفقیتی به دست نیاورده است لذا، لازم است تا با استفاده از تمامی امکانات و قابلیت‌ها در جهت رفع محرومیت، ایجاد اشتغال و کسب درآمد از راههای مختلف اقدام شود، که یکی از این راهها توجه ویژه و ضروری به صنعت گردشگری و توسعه آن در این شهرستان

می‌باشد و در صورت مطالعه و برنامه ریزی می‌تواند به یکی از قطبهای گردشگری مطرح در استان گلستان و سطح کشور تبدیل گردد.

پیشینه پژوهش

با توجه به اهمیت و نقش مکانهای ژئوتوریستی در جذب توریست و توسعه گردشگری در طی سالهای اخیر مطالعات زیادی در این زمینه در گوشه و کنار کشورمان و عرصه جهانی صورت گرفته که به اجمال به بررسی چند مورد از آنها اکتفا نمودیم:

رکن الدین افتخاری و مهدوی (۱۳۸۵) به بررسی راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل **swot** در دهستان لواسان کوچک پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که آستانه آسیب پذیری نقاط روستایی به علت گردشگری بودن بسیار بالاست و نیازمند بازنگری و ارائه سیاست های مناسب در جهت رفع محدودیت ها و استفاده از مزیت های نسبی موجود می‌باشد.

ثروتی و قاسمی (۱۳۸۷) راهبردهای ژئوتوریسم در استان فارس را بررسی و مورد ارزیابی قرار داده اند و به این نتیجه رسیده اند که این استان توانمندی های بسیار قابل توجهی را در زمینه توسعه گردشگری ژئوتوریسم را دارد و آن را به عنوان نگین انگشتر ایران معرفی کرده اند که توانایی تبدیل شدن به یکی از کانون های ژئوتوریسمی را در سطح داخلی و خارجی دارد.

فاضل نیا و همکاران (۱۳۸۹) با استفاده مدل از **swot** به ارائه استراتژی و راهبرد جهت توسعه گردشگری دریاچه زریوار پرداخته و نتیجه گرفته اند که آستانه آسیب پذیری دریاچه زریوار به خاطر گردشگری بودن آن است و نیازمند بازنگری و ارائه سیاستهای مناسب و همچنین مدیریت واحد جهت رفع محدودیت و استفاده از قابلیتها و توانمندیهاست.

فتوحی و همکاران (۱۳۹۱) به ارزیابی لندفرم های منطقه گردشگری بیستون به روش پراونگ پرداخته و رتبه بندی کرده اند. نتایج حاصل نشان داده که لندفرم کوه بیستون به علت وجود آثار تاریخی و باستان شناسی، پدیده های ژئومورفولوژیکی و وجود چشم اندازهای زیبای طبیعی با میانگین ارزش گردشگری ۰/۷۹ و میانگین ارزش بهره وری ۰/۸۱ دارای بالاترین ارزش ژئومورفوتوریستی می‌باشد.

نیک اندیش و سنگری (۱۳۹۱) به ارزشیابی و قابلیت سنجی ژئومورفوسایت های شهرستان بوشهر با استفاده از مدل **pralong** پرداخته اند. نتایج این پژوهش نشان داد که در این ارتباط ژئو سایت گنبد نمکی دشتی بیشترین

امتیاز را کسب نمود. همچنین از نظر ارزش میزان و کیفیت بهره وری ژئوسایت طاقدیس موند بیشترین امتیاز را بدست آوردند که برنامه ریزی در این زمینه را توسط مسئولین می طلبد.

پیرعلیلو (۱۳۹۲) به ارزیابی توانمندی های اکوتوریسمی دامنه جنوبی قره چی شهرستان جلفا با استفاده از روش پرالونگ پرداخته و به این نتیجه رسیده که دامنه جنوبی کوه قره چی دارای امکانات بالقوه ای برای جذب گردشگر می باشد و این منطقه از لحاظ جاذبه های مختلف گردشگری اکوتوریسمی، مکانی جالب و جاذب گردشگر می باشد اما فاقد امکانات زیر ساختی برای استفاده گردشگران است.

زهتابی اصل و همکاران (۱۳۹۲) در مورد تاثیر توریسم بر سرانه کاربری های اراضی شهر توریستی سرعین کارکرده و به نتیجه رسیدند که بافت قدیم سرعین و نوع کاربری ها به شدت در چند دهه اخیر تغییر یافته و با گسترش هتل های زیاد و مهمانپذیری ها به فضای توریستی تبدیل شده است.

عابدینی و همکاران (۱۳۹۳)، در مورد ارزیابی توانمندی های ژئوتوریستی مکان های ژئومورفولوژیکی با استفاده از مدل پرالونگ شهرستان رامیان تحقیق کرده اند. نتایج تحقیق نشان داده که کوه قلعه ماران به دلایل فوق الذکر از بیشترین امتیاز (۰/۵۹) برخوردار است گردشگری یا توریسم می تواند بین المللی باشد و یا این که به صورت داخلی در یک کشور انجام شود.

عابدینی و قضایی (۱۳۹۹)، در مورد ارزیابی توانمندی های ژئوتوریستی شهرستان مشگین شهر با استفاده از روش کومانسکو کار کرده اند. نتایج نشان داده که شهرستان مشگین شهر با دارا بودن فضای ژئوتوریستی متعدد می تواند بعنوان قطب گردشگری منطقه بشود. همچنین عابدینی و قضایی (۱۳۹۸) درباره توانمندی های برخی از لندفرم های ژئوتوریستی شهرستان خلخال با استفاده از روش کومانسکو تحقیق کرده اند و نتایج نشان داده که از بین سه لندفرم مورد مطالعه، لندفرم چشمه میرعدیل با کسب امتیاز ۱۱ دارای بیشترین عیار گردشگری می باشد و در بین لندفرم های دیگر توانایی بیشتری را در جذب توریست دارد.

امامی کیا و همکاران، ۱۳۹۹، به بررسی و ارزیابی کیفیت مقاصد ژئوتوریستی شهروندان کلان شهر تبریز با استفاده از روش VQE در استان آذربایجان شرقی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که از بین ۱۲ ژئومورفوسایت نمونه انتخاب شده، ژئومورفوسایت آسیاب خرابه (منطقه جلفا) با ارزش وزنی ۰/۸۵۴، کوه عون ابن علی تبریز (عینالی)، با ارزش وزنی ۰/۸۲۳ و گردنه پیام (منطقه مرنند) با ارزش وزنی ۰/۸۰۶ به ترتیب در رتبه های اول تا سوم از نظر مطلوبیت در کیفیت ژئومورفوسایت قرار دارند.

خان زاده و همکاران (۱۴۰۰) در مورد مدل تبیین رقابت پذیری گردشگری شهرهای توریستی ایران کارکرده اند و یافته های پژوهش نشان داد که مدیریت مقصد بیشترین تأثیر را بر رقابت پذیری گردشگری شهرهای توریستی

ایران داشته است. سایر عوامل تأثیرگذار به ترتیب عبارت از خدمات گردشگری، عوامل و شرایط حمایتی، شرایط تقاضا، منابع و جاذبه های اصلی و زیرساخت ها بوده اند.

نامداری و همکاران (۱۴۰۱)، جهت ارزیابی مدل اکولوژیکی توسعه اکوتوریسم در جزیره هرمز با تأکید بر توسعه پایدار را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان داد که ۸ کیلومترمربع از زمین های هرمز در طبقه بسیار مناسب، ۱۳ کیلومترمربع در طبقه مناسب، ۱۵ کیلومترمربع در طبقه متوسط و ۶ کیلومترمربع در طبقه ضعیف قرار دارند. این نواحی به ترتیب اولویت شامل: نواحی مرکزی، شرقی، جنوبی، شمالی و غربی می باشند. بنابراین جزیره دارای پتانسیل اکولوژیکی بالایی است.

عابدینی و همکاران (۱۴۰۱)^۲ اقدام به بررسی و ارزیابی توانمندی های توسعه گردشگری پایدار ژئومورفوسایت ها با استفاده از مدل کومانسکو و مدل پائولووا) در منطقه مسیر توریستی سبلان تا گردنه حیران نموده اند و نتایج حاصل از رقابت پذیری نشان داده که جنگل فندوقلو نسبت به سایر مناطق ژئوتوریستی قابلیت بیش تری برای توریست به مناطق مورد مطالعه دارا می باشد. این منطقه به دلیل دارا بودن پتانسیل های فراوان گردشگری در تمام فصول سال مورد توجه طبیعت دوستان قرار می گیرد. نتیجه کلی تحقیق گویای پتانسیل بالای ارزش های ژئوسایت های مورد مطالعه است؛ اما به دلیل عدم وجود زیر ساخت های لازم مقوله ژئوتوریسم در این مناطق نیازمند برنامه ریزی های کلان در سطح منطقه ای و ملی است.

بالاگوئر و کانتاولا^۱ (۲۰۰۲) در مطالعه ای به آزمون نقش گردشگری در رشد بلند مدت اقتصادی اسپانیا پرداخته است. یافته های تحقیق نشان می دهد که رشد اقتصادی در اسپانیا حداقل در سه دهه اخیر به طور محسوس و مشهود به توسعه پایدار گردشگری بین المللی منجر شده است.

اجنیو- مارتین و همکاران^۲ (۲۰۰۴) به بررسی رابطه گردشگری و رشد اقتصادی در کشورهای آمریکای لاتین طی دوره ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۸ پرداخته اند، نتایج مطالعه آنها نشان می دهد که صنعت گردشگری برای رشد اقتصادی کشورهای با درآمد پایین و متوسط هم چون کشورهای آمریکای لاتین مناسب است.

جانانان تورتلات^۳ (۲۰۰۴) متخصص و کارشناس ژئوتوریسم، در کتاب خود با عنوان " ژئوتوریسم " به نقش اشکال ژئومورفولوژی در توسعه گردشگری پرداخته است و به این نتیجه رسیده که اشکال ژئومورفولوژی در توسعه گردشگری مناسبند.

⁴ - Balaguer Cantavella

⁵ - Eugenio- Martin

⁶ - Tourelot

توماس^۷ (۲۰۰۵) به بررسی مفهوم چشم انداز و ظرفیت قابل تحمل گسترش ژئوتوریسم در اروپا پرداخته است و به این نتیجه رسیده است که گسترش ژئوتوریسم بدون توجه به ظرفیت و برد اکولوژیکی موجب خسارت جبران ناپذیری به منابع و محیط طبیعی وارد خواهد کرد.

پرالونگ^۸ (۲۰۰۵) طی مقاله ای اقدام به معرفی روشی برای ارزیابی توان توریستی مکانهای ژئومورفولوژیکی می نماید. وی در این مقاله برای ارزیابی توان توریستی از میانگین این شاخصها، ارزشی را بیان می دارد. روش او به اسم خود پرالونگ به عنوان یک مدل ژئوتوریستی مورد استفاده قرار می گیرد.

هونگزهیندزوو^۹ (۲۰۰۸) به بررسی توریسم پایدار در کشور چین پرداخته و ژئوتوریسم را جزء لاینفک نسل سوم صنایع معرفی می کند که خود برانگیزاننده صنایع دیگری نظیر حمل و نقل، سرویس های تهیه غذا، هتل ها، آژانس های تورگردانی خواهد بود و نقش موثری در توسعه پایدار اقتصادی خواهد داشت. کشور چین با دارا بودن ۱۸ ژئوپارک پرچم دار توسعه ژئوتوریسم در دنیا است.

بریلها^{۱۰} (۲۰۰۹) به بررسی چالشهای توسعه ژئوتوریسم در ژئوپارکهای پرتغال پرداخته و استفاده از ابزارهای قانونی دولتی را مهمترین راهکار حفاظت از میراث طبیعی می داند. به همین دلیل گسترش ارتباطات و افزایش نسبی سطح رفاه مردم در سال های اخیر، صنعت گردشگری در کشورمان ایران رو به رشد و توسعه است. محققین زیادی مانند، منظم پور و همکاران (۱۴۰۰) در مورد گردشگری روستایی، چیم مکی و همکاران (۲۰۲۰) در مورد توسعه و توریسم، جون و همکاران (۲۰۲۱) در باره ادراک ساکنان از زندگی در مقصدهای گردشگری کار کرده اند. در مجموع بررسی منابع نشان می دهد که در شهرستان رامیان به صورت مقایسه ای با مدل های سوات و پرالونگ مطالعه نشده است و نیز بدلیل اهمیت گردشگری این شهرستان خلاء این نوع پژوهش کاملا محسوس می باشد. لذا در این پژوهش به بررسی توانمندیهای ژئوتوریستی شهرستان رامیان با استفاده از مدل های **swot** و **pralong** پرداختیم.

روش تحقیق

موقعیت جغرافیایی شهرستان رامیان

شهرستان رامیان بین $30^{\circ} 53' 54''$ تا $25^{\circ} 16' 55''$ طول شرقی و $35^{\circ} 46' 36''$ تا $4^{\circ} 8' 37''$ عرض شمالی در جنوب استان گلستان واقع شده و یکی از شهرستان های مهم این استان می باشد. این شهرستان از شمال به

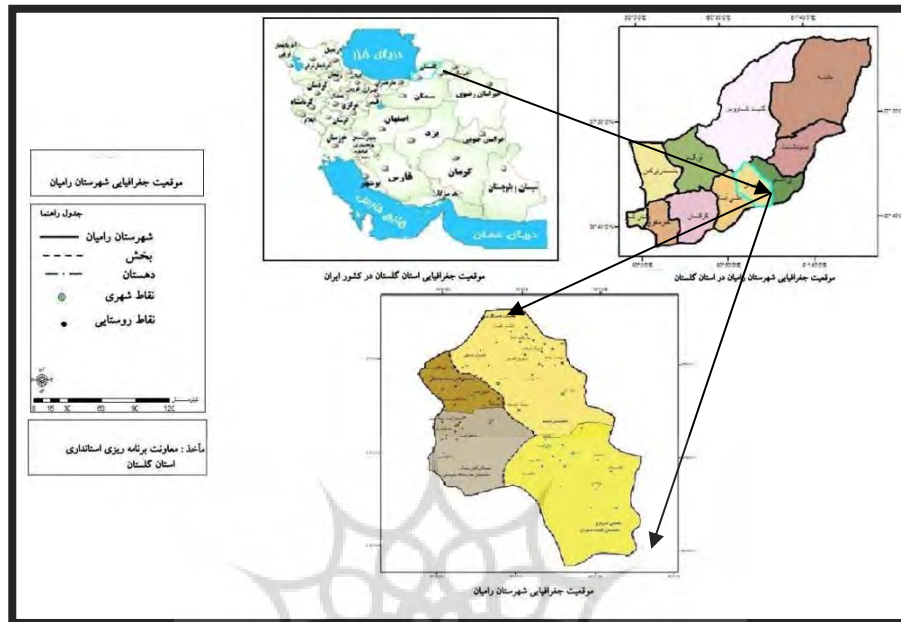
⁷ - Thomas

⁸ - pralong

⁹ - Hongzhe

¹⁰ - Brilha

شهرستان گنبدکاووس، از شرق به شهرستان آزاد شهر، از غرب به شهرستان علی آباد کتول و از جنوب به ناحیه بسطام شهرستان شاهرود از توابع استان سمنان منتهی می گردد شکل (۱).

شکل ۱: موقعیت منطقه مورد مطالعه

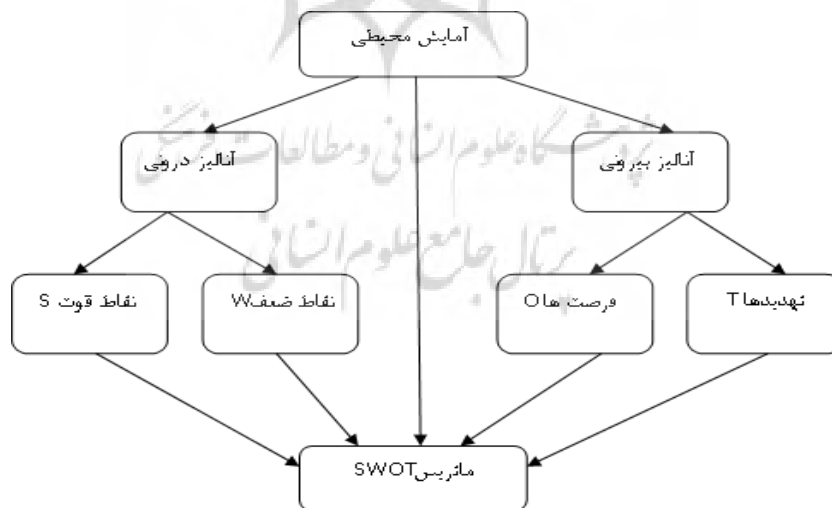
منبع: نگارندگان، ۱۴۰۱

در این پژوهش با بهره‌مندی از روش ترکیبی مانند: روشهای پیمایشی، توصیفی و تحلیلی به ارزیابی توانمندیهای ژئوتوریستی شهرستان رامیان با استفاده از مدل‌های *swot* و *pralong* پرداخته شد. اطلاعات مورد نیاز برای انجام این پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، استفاده از نقشه‌های توپوگرافی ۱:۵۰,۰۰۰ و زمین شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰ منطقه مورد مطالعه با بهره‌گیری از نرم افزارهای کاربردی *google earth.GIS* و بررسی‌های میدانی به دست آمد. تحلیل مدل *swot* در قالب جداول صورت گرفت و مراحل آن به این گونه انجام شد: - تهیه فهرستی از فرصتها، تهدیدها، نقاط قوت و ضعف، تنظیم پرسشنامه و توزیع آن در بین گردشگران جهت وزندهی نقاط - استفاده از مدل *swot* در تحلیل داده‌ها. همچنین جهت استفاده از مدل *pralong* پس از شناسایی مکان‌های ژئومورفولوژیکی منطقه مورد مطالعه، ویژگی هر یک از این مکانها در برگه‌هایی با عنوان برگه شناسایی مکان مربوط به هر مکان قید شد، سپس عیار گردشگری و عیار بهره‌وری مکانها بر اساس اطلاعات حاصل از بازدید میدانی و مصاحبه و با به کارگیری مدل *pralong* محاسبه گردید.

مدل swot

مدل Swot به عنوان ابزاری جهت انجام تحلیل وضعیت موجود و بررسی نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصتها به منظور شناسایی مسائل استراتژیک و ارائه استراتژیهای مناسب در بلند مدت برای یک ناحیه می‌باشد. در این مدل یک استراتژی مناسب، قوت و فرصتها را به حداکثر و ضعف و تهدیدها را به حداقل می‌رساند. بنابراین برای دستیابی به راهبردهای مناسب برای توسعه گردشگری نقاط قوت و ضعف، فرصتها و تهدیدها در چهار حالت کلی: **wo, st, wt, so**، پیوند داده می‌شوند و گزینه های استراتژی مناسب از میان آنها انتخاب می‌شوند (بالازاده قاضی جهانی، ۱۳۹۱: ۴۰).

در این روش ماتریس نقاط قوت و ضعف، فرصتها و تهدیدها از ابزارهای مهمی در فرآیند تدوین راهبرد می‌باشند که به وسیله آن اطلاعات ماتریس های ارزیابی عوامل درونی و بیرونی با یکدیگر مقایسه می‌شوند از مقایسه فرصتها و نقاط قوت، راهبردهای فرصت-قوت (so) حاصل می‌شود. به همین ترتیب از مقایسه نقاط قوت و تهدید، راهبردهای قوت-تهدید (st)، از مقایسه نقاط ضعف و فرصتها، راهبردهای ضعف و فرصت (wo) و از مقایسه نقاط ضعف و تهدیدها، راهبردهای ضعف-تهدید (wt) به دست می‌آید. در این ماتریس در هر مرحله دو عامل با یکدیگر مقایسه می‌شود و هدف تشخیص بهترین راهبرد نیست بلکه هدف تعیین راهبردهای قابل اجراست. بنابراین همه راهبردهایی که در این ماتریس ارائه می‌گردند، انتخاب و اجرا نخواهد شد (بالازاده قاضی جهانی، ۱۳۹۱: ۴۱). شکل (۱) نمودار چارچوب تحلیل SWOT را نشان می‌دهد.

شکل (۱) نمودار چارچوب تحلیل SWOT (منبع: سبحانی، ۱۳۸۹: ۱۱۷)

استراتژیهای SO: این استراتژیها به منظور حداکثر استفاده از قوتهای موجود برای بیشترین استفاده از فرصتهای محیطی طراحی می شوند. به عبارتی دیگر این استراتژیها، استراتژیهای خاص رقابتی بوده و از نقاط قوت جهت بهره برداری از فرصتها استفاده می شود.

استراتژیهای ST: این استراتژیها به منظور حداکثر استفاده از قوتهای موجود برای حداقل نمودن اثرات تهدیدهای محیط بیرونی طراحی می شوند به عبارت دیگر این استراتژیها تهدیدها را با استفاده از نقاط قوت، بی خطر می کنند.

استراتژیهای WO: این استراتژیها به منظور حداقل نمودن ضعفهای داخلی برای بیشترین استفاده از فرصتهای محیطی طراحی می شوند. به عبارت دیگر در این استراتژیها از فرصتها، جهت کم رنگ نمودن نقاط ضعف استفاده می شود.

استراتژیهای WT: این استراتژیها به منظور حداقل نمودن ضعفهای داخلی برای حداقل نمودن اثرات تهدیدهای بیرونی طراحی می شوند. به عبارتی دیگر این استراتژیها، استراتژیهای بقا پذیری در محیط بوده و جهت به حداقل رساندن نقاط ضعف و اجتناب از تهدیدها استفاده می شود (بالازاده قاضی جهانی، ۱۳۹۱: ۴۲).

مدل pralong

در این مدل پس از شناسایی مکانهای ژئومورفولوژیکی منطقه مورد مطالعه، ویژگی هر یک از این مکانها در برگه شناسایی مکانهای ژئومورفولوژیکی قید می گردد جدول شماره (۱).

جدول شماره (۱) برگه شناسایی مکان ژئومورفولوژیکی

برگه شناسایی مکان ژئومورفولوژیکی:		
شناسه: موقعیت	شناسه: ژئومورفولوژی	شناسه: گردشگری
موقعیت نسبی:	نحوه زایش:	میزان اهمیت:
موقعیت ریاضی:	فرآیندهای غالب:	زمینه گردشگری (علمی - آموزشی):
ارتفاع از سطح دریا:	سنگ شناسی:	زمینه گردشگری (عموم مردم):
ارتفاع لند فرم:	سن:	نحوه دسترسی:
نزدیکترین مرکز جمعیتی:	پدیده های ژئومورفولوژیکی:	خدمات گردشگری:
فاصله از مرکز استان و شهرستان:	لندفرم ژئومورفولوژیکی اطراف:	کاربری اراضی اطراف:
	زمینه مطالعاتی:	
	سازند اصلی:	
	سازندهای مجاور:	

(منبع: عباسی، ۱۳۹۲: ۵۶)

پس از تکمیل برگه های شناسایی مربوط به هر مکان، میزان عیار گردشگری و عیار بهره وری مکانها براساس مدل پرالونگ (۲۰۰۵) محاسبه می گردد.

ارزیابی عیار گردشگری مکان های ژئومورفولوژیکی

عیار گردشگری یک مکان ژئومورفولوژیکی از چهار جهت قابل بررسی و ارزیابی است: زیبایی ظاهری، علمی، فرهنگی - تاریخی و اجتماعی - اقتصادی. معیارها و مقیاس های خاصی برای تعیین ارزش هر یک از جنبه های عیار گردشگری مکانهای ژئومورفولوژیکی از قبیل زیبایی ظاهری، علمی، فرهنگی - تاریخی و اجتماعی - اقتصادی تعریف شده است. درچنین حالتی عیارگردشگری یک مکان عبارت از میانگین این چهارمعیار است و بدین شکل بیان می شود:

$$\text{عیار گردشگری} = (\text{عیار اجتماعی} - \text{اقتصادی} + \text{عیار فرهنگی} - \text{تاریخی} + \text{عیار علمی} + \text{عیار زیبایی} - \text{ظاهری}) / ۴$$

معادله محاسبه ارزش زیبایی ظاهری

$$\text{امتیاز کل} = (\text{امتیاز بند ۵} + \text{امتیاز بند ۴} + \text{امتیاز بند ۳} + \text{امتیاز بند ۲} + \text{امتیاز بند ۱}) / ۵$$

این امتیازها براساس جدول شماره (۲) محاسبه می شوند. در این فرمول وزن هیچ کدام از جنبه های عیار گردشگری نسبت به دیگری کم یا زیاد نیست زیرا دلیل خاصی برای اهمیت کم یا زیاد یکی از آنها بر دیگری در تعیین ارزش زیبایی مکان ژئومورفولوژیکی وجود ندارد (مختاری، ۱۳۸۹: ۳۵).

جدول شماره (۲) معیار و مقیاس امتیازدهی در ارزیابی عیار زیبایی ظاهری یک مکان ژئومورفولوژیکی به

روش پرالونگ

امتیاز	صفر	۰/۲۵	۰/۵	۰/۷۵	۱
معیار	-	یک	دو تا سه	چهار تا پنج	بیش از شش
۱- تعداد نقاط دیدنی	-	یک	دو تا سه	چهار تا پنج	بیش از شش
بند ۱: در این بند تعداد نقاط دیدنی قابل دسترس با پای پیاده. هر کدام از این نقاط باید دارای جنبه ی خاصی از زیبایی باشند و فاصله ی آن ها از مکان ژئوتوریستی مورد نظر بیش از یک کیلومتر نباشد.	-	کمتر از ۵۰	بین ۵۰ تا ۲۰۰	بین ۲۰۰ تا ۵۰۰	بیش از ۵۰۰
۲- متوسط فاصله تا نقاط دیدنی بر حسب متر	-	کمتر از ۵۰	بین ۵۰ تا ۲۰۰	بین ۲۰۰ تا ۵۰۰	بیش از ۵۰۰
بند ۲: عبارت است از مجموع کوتاه ترین فواصل بین هر یک از نقاط دیدنی و مکان ژئومورفولوژیک تقسیم بر تعداد نقاط دیدنی مورد نظر در بند ۱.	-	کوچک	متوسط	بزرگ	بسیار بزرگ
۳- مساحت بر حسب کیلومتر مربع	-	کوچک	متوسط	بزرگ	بسیار بزرگ
بند ۳: مساحت کل مکان مد نظر است. برای هر یک از انواع مکان ها (یخچال ، غار و...) یک مقیاس کمی بر حسب کیلومتر در نظر گرفته می شود که بزرگی و کوچکی آن در رابطه با دیگر مکان های شناسایی شده در محدوده ی مورد مطالعه تعیین می شود.	-	کم	متوسط	بلند	بسیار بلند
۴- ارتفاع	صفر	کم	متوسط	بلند	بسیار بلند
بند ۴: ارتفاع کل مکان مورد نظر است برای هر یک از مکان ها (یخچال ، غار و...) یک مقیاس کمی از ارتفاع در رابطه با دیگر مکان های شناسایی شده در محدوده ی مورد مطالعه تعیین می شود.	صفر	کم	متوسط	بلند	بسیار بلند
۵- تباین رنگها با محیط اطراف	رنگ های مشابه	-	رنگ های گوناگون	-	رنگ های متضاد
بند ۵: تباین رنگی بین مکان و محیط مستقیم آن را مورد توجه قرار می دهد. یک رنگ به خصوص شامل همه سایه رنگ های بی شمار آن نیز هست. تیره، خاکستری و خاکستری روشن را به عنوان رنگ مشخص می شناسیم.	رنگ های مشابه	-	رنگ های گوناگون	-	رنگ های متضاد

(منبع: مختاری، ۱۳۸۹: ۳۶)

معادله محاسبه ارزش علمی

$$\text{امتیاز کل} = (\text{امتیاز بند ۶} + \text{امتیاز بند ۵}) + (\frac{۵}{۵} \times \text{امتیاز بند ۴}) + (\frac{۵}{۵} \times \text{امتیاز بند ۳}) + \text{امتیاز بند ۲} + \text{امتیاز بند ۱}$$

این امتیازها بر اساس جدول شماره (۳) محاسبه می شوند. در این فرمول وزن بند های ۳ و ۴ کاهش پیدا کرده است. زیرا در هر دوی آنها شاخص کمیابی در ارتباط با بند ۳ مورد ارزیابی قرار می گیرد (مختاری، ۱۳۸۹: ۳۶). جدول شماره (۲) معیار و مقیاس امتیازدهی در ارزیابی عیار علمی یک مکان ژئومورفولوژیکی به روش پرالونگ

معیار	امتیاز	صفر	۰/۲۵	۰/۵	۰/۷۵	۱
۱- جذابیت از نظر جغرافیای دیرینه	-	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	
بند ۱: این شاخص با قابلیت های مکان ژئومورفولوژیکی در بازسازی مورفوکلیمایی مکان سنجیده می شود. جذابیت مکان های ژئومورفولوژیکی که ارزش تاریخی نیز دارند، بیشتر است.						
۲- ویژگی های تجسمی	صفر	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	
بند ۲: عبارت است از ویژگی های آموزش مکان ژئومورفولوژیکی در آشنا نمودن عموم مردم با دانش ژئومورفولوژی.						
۳- مساحت (نسبت به کل)	-	کمتر از ۲۵	بین ۲۵ تا ۵۰	بین ۵۰ تا ۹۰	بیش از ۹۰	
بند ۳: همانند بند ۳ جدول ۱، این امتیاز به صورت نسبتی از مساحت مکان ژئومورفولوژیکی مورد نظر بر مساحت کل ناحیه دارای مکان های مشابه منطقه ی مورد مطالعه و به درصد بیان می شود.						
۴- کمیابی	بیش از ۷	بین ۵ تا ۷	بین ۳ تا ۴	بین ۱ تا ۳	بی نظیر	
بند ۴: این شاخص به صورت تعداد مکان های مشابه موجود در منطقه ی مورد مطالعه تعریف می شود. یک مکان ژئومورفولوژیکی بی نظیر می تواند نمونه ای منحصر به فرد از یک محیط مورفوکلیمایی مربوط به گذشته باشد که امروزه دیگر از آن محیط خبری نیست.						
۵- وضعیت مکان	تخریب شده	به شدت تخریب شده	تخریب در حد متوسط	اندکی تخریب شده	بدون هر گونه دستکاری	
بند ۵: این شاخص به وجود مخاطرات طبیعی، چگونگی تکامل مکان و عوامل انسانی موثر در مکان ژئومورفولوژیکی و درجه ای از اقدامات حفاظتی اعمال شده بستگی دارد.						
۶- جذابیت های اکولوژیکی	صفر	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	
بند ۶: این شاخص با نادر بودن گونه ها، تنوع (تعداد گونه ها) و دینامیک طبیعی (توانایی محیط در توسعه ی طبیعی) پوشش گیاهی و جانوری مکان ژئومورفولوژیکی بیان می شود.						

(منبع: مختاری، ۱۳۸۹: ۳۷)

معادله محاسبه ارزش فرهنگی - تاریخی

$$\text{امتیاز کل} = (\text{امتیاز بند ۵} + \text{امتیاز بند ۴}) + (\frac{۲}{۲} \times \text{امتیاز بند ۳}) + (\frac{۱}{۱} \times \text{امتیاز بند ۱}) + \text{امتیاز بند ۲}$$

این امتیازها بر اساس جدول شماره (۴) محاسبه می شوند. در این فرمول وزن بند ۲ دو بار محاسبه شده است زیرا این بند ممکن است شامل تذکره های ادبی نیز باشد که معمولا همراه با عناصر پیکرنگاری^۱ دیده می شوند (مختاری، ۱۳۸۹: ۳۷).

جدول شماره (۴) معیار و مقیاس امتیازدهی در ارزیابی عیار فرهنگی - تاریخی یک مکان ژئومورفولوژیکی به

روش پرالونگ

۱	۰/۷۵	۰/۵	۰/۲۵	صفر	امتیاز معیار
بسیار شدید	شدید	متوسط	ضعیف	بدون تعلق خاطر	۱- جنبه های فرهنگی - تاریخی
بند ۱: این شاخص به میزان تعلق خاطر و اهمیت تاریخی مکان ژئومورفولوژیکی برای جامعه بستگی دارد. این معیار بدون در نظر گرفتن آثار فیزیکی و ابنیه ها، با توجه به ارزش های تاریخی و فرهنگی مکان ژئومورفولوژیکی مورد ارزیابی قرار می گیرد.					
بیش از ۵۰	۴۰ تا ۵۰	۴۰ تا ۶	۵ تا ۱	صفر	۲- مناظر پیکرنگاری
بند ۲: برای این شاخص تمام تصاویر تاریخی مکان ژئومورفولوژیکی از قبیل نقاشی ها، طراحی ها، کنده کاری ها و عکس ها مد نظر قرار می گیرد. کیفیت تصاویر می تواند در امتیاز متعلقه نقش مثبتی داشته باشد.					
بسیار زیاد	زیاد	متوسط	ضعیف	بدون هر گونه اثر یا ابنیه	۳- جنبه های تاریخی و باستان شناسانه
بند ۳: این شاخص با توجه به وجود آثار و ابنیه های تاریخی، معماری و باستان شناسی در مکان ژئومورفولوژیکی محاسبه می شود و کیفیت آن ها می تواند در میزان امتیاز تعلق یافته منظور گردد.					
بسیار زیاد	زیاد	متوسط	ضعیف	صفر	۴- جنبه های مذهبی و معنوی
بند ۴: این شاخص با توجه به ارزش مذهبی و معنوی مکان ژئومورفولوژیکی محاسبه می شود و معیار آن اعتقادات مردم است.					
حداقل هر سال یکبار	-	گهگاهی	-	هرگز	۵- رخدادهای هنری و فرهنگی
بند ۵: برای محاسبه این شاخص رویدادهای هنری و فرهنگی برگزار شده در مکان ژئومورفولوژیکی مورد نظر می باشد. این رخداد ممکن است در خود مکان ژئومورفولوژیکی و یا در جای دیگری از منطقه ی مورد مطالعه برگزار شود. به رویدادهای کوتاه مدت و کم اهمیت نیز می توان امتیازی قائل شد.					

(منبع: مختاری، ۱۳۸۹: ۳۸)

معادله محاسبه ارزش اقتصادی - اجتماعی

$$\text{امتیاز کل} = (\text{امتیاز بند ۵} + \text{امتیاز بند ۴} + \text{امتیاز بند ۳} + \text{امتیاز بند ۲} + \text{امتیاز بند ۱}) / ۵$$

این امتیازها بر اساس جدول شماره (۵) محاسبه می شوند. در این فرمول نیز وزن هیچ کدام از عیار گردشگری نسبت به دیگری کم یا زیاد نیست زیرا همه آنها به یک اندازه در تعیین ارزش اقتصادی مکان ژئومورفولوژیکی سهمیم هستند (مختاری، ۱۳۸۹: ۳۸).

جدول شماره (۵) معیار و مقیاس امتیازدهی در ارزیابی عیار اقتصادی - اجتماعی مکان ژئومورفولوژیکی به روش

پرالونگ

۱	۰/۷۵	۰/۵	۰/۲۵	صفر	امتیاز معیار
قابل دسترسی از طریق جاده ای با اهمیت ملی	قابل دسترسی از طریق جاده ای با اهمیت منطقه ای	قابل دسترسی از طریق جاده ای محلی	با کیلومتری فاصله کمتر از یک از مسیر قابل دسترسی	با فاصله بیش از یک کیلومتری از مسیر قابل دسترسی	۱- قابلیت دسترسی
بند ۱: این بند بستگی به فاصله مکان ژئومورفولوژیکی از مسیرهای اصلی حمل و نقل و ارتباط آن ها دارد. در صورتی که دسترسی از طریق تله کابین یا ترن باشد، مقیاس باید بر اساس آنها تنظیم شود.					
بدون خطر	کنترل های اختیاری	تا حدودی کنترل شده	کنترل نشده	غیر قابل کنترل	۲- مخاطرات محیطی

بند ۲: این شاخص با سطح خطر مکان ژئومورفولوژیکی و سیاست های کنترلی اعمال شده (سطح آگاهی، زیرساخت های حفاظتی و...) تعریف می شود. در این معیار مخاطرات حاصل از عملکرد انسان لحاظ نمی شود.					
۳- تعداد بازدیدکنندگان در هر سال	کمتر از ده هزار نفر	بین ۱۰ تا ۱۰۰ هزار	بین ۱۰۰ تا ۵۰۰ هزار نفر	بین ۵۰۰ تا یک میلیون نفر	بیش از یک میلیون نفر
بند ۳: توانمندی مکان ژئومورفولوژیکی در جذب بازدید کنندگان به صورت تعداد افراد بازدید کننده از مهم ترین نقطه ی دیدنی منطقه ی مورد مطالعه تعریف می شود. بنابراین، امتیاز در نظر گرفته شده برای تمام مکان های ژئومورفولوژیکی منطقه یکسان خواهد بود.					
۴- سطح تمهیدات حفاظتی	کامل	محدود	-	نامحدود	بدون حفاظت
بند ۴: این بند سطح حفاظت مکان ژئومورفولوژیکی را مورد مطالعه قرار می دهد. برای این شاخص، بهره دهی اقتصادی با کاهش سطح حفاظت نسبت عکس دارد.					
۵- جذابیت	-	محلی	منطقه ای	ملی	بین المللی
بند ۵: این بند با بند ۴ تعادل است زیرا، نبود حفاظت می تواند از نظر جذب گردشگر از مبادی مختلف، مانعی در راه گسترش گردشگری و بهره وری اقتصادی مکان ژئومورفولوژیکی باشد.					

(منبع: مختاری، ۱۳۸۹: ۳۹)

ارزیابی عیار بهره وری مکان ژئومورفولوژیکی

بعد از امتیازدهی مکانها به ارزیابی توانمندی عیار بهره وری مکانهای ژئومورفولوژیکی محدوده مورد مطالعه پرداخته می شود. ارزیابی عیار بهره وری مکان ژئومورفولوژیکی شامل دو جز است و همانند ارزیابی عیار گردشگری، معیارها و مقیاس هایی برای امتیاز دهی هر یک از اجزا تعریف شده است. بدین ترتیب، عیار بهره وری با عبارتهای میزان (مختصه X) و کیفیت (مختصه Y) بهره وری بیان می شود:

(عیار کیفیت: عیار میزان بهره وری) = عیار بهره وری

روابط بین این دو عیار، شدت بهره وری (کم، متوسط، زیاد) را در مکان ژئومورفولوژیکی تعیین می کند. میزان بهره وری بیانگر میزان استفاده ی فضایی وزمانی از مکان ژئومورفولوژیکی است درحالی که، کیفیت بهره وری بر اساس چگونگی استفاده از چهار معیار گردشگری مکان ژئومورفولوژیکی محاسبه می شود. درچنین وضعیتی، معیارهای مختلفی با مقیاس های امتیاز دهی متفاوت برای ارزیابی این دو جز اصلی بهره وری مورد استفاده قرار می گیرد:

عیار میزان بهره وری = (امتیاز بند ۴ + امتیاز بند ۳ + امتیاز بند ۲ + امتیاز بند ۱) / ۴

امتیاز بندهای فوق از روی جدول شماره (۶) تعیین می شود (مختاری، ۱۳۸۹: ۴۰).

جدول شماره (۶) معیار و مقیاس امتیازدهی در ارزیابی عیار میزان بهره وری مکان ژئومورفولوژیکی به روش

پرالونگ

امتیاز	صفر	۰/۲۵	۰/۵	۰/۷۵	۱
معیار	صفر	کمتر از ۱	بین ۱ تا ۵	بین ۶ تا ۱۰	بیش از ۱۰
۱- مساحت مورد استفاده (هکتار)	صفر	کمتر از ۱	بین ۱ تا ۵	بین ۶ تا ۱۰	بیش از ۱۰
بند ۱: این بند به مساحتی از مکان ژئومورفولوژیکی که به منظور گردشگری و بهره برداری اقتصادی مورد استفاده قرار می گیرد، بستگی دارد. این مساحت ممکن است شامل کل مکان ژئومورفولوژیکی و یا قسمتی از آن باشد.					
۲- تعداد زیر ساخت ها	صفر	۱	بین ۲ تا ۵	بین ۶ تا ۱۰	بیش از ۶

بند ۲: عبارت است از مجموع زیر ساخت های حمل و نقل، اطلاعاتی، اسکان، بازدیدها و سوغاتی های موجود در مکان ژئومورفولوژیکی. مسیرهای پیاده رو در این شاخص محاسبه نمی شوند.					
۳- اسکان فصلی (روز)	-	از ۱ تا ۹۰ روز	از ۹۱ تا ۱۸۰ روز	از ۱۸۱ تا ۲۷۰ روز	از ۲۷۱ تا ۳۶۵ روز
بند ۳: این بند با تعداد روزها یا فصلی که مکان ژئومورفولوژیکی در طول سال مورد استفاده قرار می گیرد. در صورتی که بهره برداری از مکان ژئومورفولوژیکی در طول سال مداوم نباشد امتیاز بر اساس میانگین سالانه محاسبه می شود.					
۴- اسکان روزانه (ساعت)	صفر	کمتر از ۳	بین ۳ تا ۶ ساعت	بین ۷ تا ۹ ساعت	بیش از ۹ ساعت
بند ۴: عبارت است از تعداد ساعات روزانه استفاده از مکان ژئومورفولوژیکی. در صورتی که بهره برداری روزانه در طول سال متغیر باشد، امتیاز بر اساس میانگین سالانه محاسبه می شود.					

(منبع: مختاری، ۱۳۸۹: ۴۰)

عیار کیفیت بهره وری = (امتیاز بند ۴ + امتیاز بند ۳ + امتیاز بند ۲ + امتیاز بند ۱) / ۴

امتیاز بندهای فوق از روی جدول (۷) محاسبه می شود.

جدول شماره (۷) معیار و مقیاس امتیازدهی در ارزیابی عیار کیفیت بهره وری مکان ژئومورفولوژیکی به روش

پراونگ

امتیاز معیار	صفر	۰/۲۵	۰/۵	۰/۷۵	۱
۱- استفاده از زیبایی ظاهری	بدون هر گونه تبلیغات	یک اقدام حمایتی و معرفی یک محصول	یک اقدام حمایتی و معرفی چند محصول	چندین اقدام حمایتی و معرفی یک محصول	چندین اقدام حمایتی و معرفی چند محصول
بند ۱: در این بند استفاده از پدیده های دیدنی مکان ژئومورفولوژیکی با توجه به تبلیغات از طریق انواع حمایت ها (تهیه بروشور، تابلوهای تبلیغاتی، سایت های کامپیوتری، مطبوعات و...) و محصولات مد نظر است.					
۲- استفاده از ارزش علمی	بدون هر گونه امکان آموزشی	یک اقدام حمایتی و معرفی یک محصول	یک اقدام حمایتی و معرفی چند محصول	چندین اقدام حمایتی و معرفی یک محصول	چندین اقدام حمایتی و معرفی چند محصول
بند ۲: در این بند استفاده از جذابیت های علمی مکان ژئومورفولوژیکی با توجه به بهره برداری آموزشی از طریق ابزارهای مختلف، حمایتی (برپایی نمایشگاه، تورهای آموزشی، اعلان های آموزشی و...) و محصولات مد نظر است.					
۳- استفاده از ارزش فرهنگی	بدون هر گونه امکان آموزشی	یک اقدام حمایتی و معرفی یک محصول	یک اقدام حمایتی و معرفی چند محصول	چندین اقدام حمایتی و معرفی یک محصول	چندین اقدام حمایتی و معرفی چند محصول
بند ۳: در این بند استفاده از جذابیت های فرهنگی مکان ژئومورفولوژیکی با توجه به بهره برداری آموزشی از طریق ابزارهای مختلف حمایتی (برپایی نمایشگاه، تورهای آموزشی، اعلان های آموزشی و...) و محصولات مد نظر است.					
۴- استفاده از ارزش اقتصادی (نفر)	بدون بازدید کننده	کمتر از ۵۰۰۰ نفر	بین ۵۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ نفر	بین ۲۰۰۰۱ تا ۱۰۰۰۰۰ نفر	بیش از ۱۰۰۰۰۰۰ نفر
بند ۵: در این بند استفاده از امکانات بالقوه اقتصادی مکان ژئومورفولوژیکی بر اساس تعداد بازدیدکننده در طی سال مد نظر می باشد. امتیاز این بند بیانگر میزان سود دهی مکان ژئومورفولوژیکی نیست.					

(منبع: مختاری، ۱۳۸۹: ۴۱)

بیان یافته ها

ارزیابی محیط بیرونی و درونی: تحلیل مدل swot

جهت ارائه راهکارها و سیاستهای مناسب برای توسعه صنعت ژئوتوریسم در شهرستان رامیان شناخت عوامل چهارگانه مدل swot در جهت رفع ضعف ها و تهدیدها بهبود نقاط قوتها و فرصتها امری مهم و اجتناب ناپذیر تلقی می شود که در این پژوهش بر اساس اطلاعات کسب شده از پرسشنامه ها مورد مطالعه و ارزیابی قرار گرفته است.

ارزیابی محیط درونی (نقاط قوت و ضعف):

پس از بررسی عوامل درونی، عوامل عمده ی شناخته شده در ماتریس ارزیابی عوامل درونی قرار می گیرد و تعداد عوامل تعیین شده که در برگیرنده نقاط قوت و ضعف شهرستان می باشد بیان می گردد. نخست نقاط قوت و سپس نقاط ضعف در این ماتریس قرار می گیرد جداول شماره (۸) و (۹).

جدول شماره (۸) ماتریس ارزیابی نقاط قوت ناشی از عوامل درونی

ردیف	نقاط قوت	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	مجموع وزن ها	میانگین وزن ها	رتبه
۱	وجود قلل و ارتفاعاتی چون قلعه ماران جهت انجام ورزش و تفریحات	۱۲۱	۵۷	۱۵	۶	۱	۸۹۱	۴/۴۶	۲
۲	وجود تپه الهادی و توران فارس	۴۵	۴۶	۶۰	۳۶	۱۳	۶۷۴	۳/۳۷	۶
۳	وجود چشمه ها و آبشارها	۱۴۱	۴۵	۱۲	۲	-	۹۲۵	۴/۶۳	۱
۴	وجود آیین و سنت هاومراسم های محلی	۶۲	۵۴	۷۱	۹	۴	۷۶۱	۳/۸۰	۵
۵	نقش پارک های جنگلی در جذب گردشگر	۸۵	۷۷	۲۷	۱۱	-	۸۳۶	۴/۲۰	۳
۶	برخورداری از محیط آرام و بکر طبیعی از جمله رودخانه ی قره چای رامیان	۴۶	۵۷	۶۲	۳۵	-	۵۵۸	۲/۷۹	۹
۷	دارا بودن اقلیم مناسب وقرارگیری در منطقه شمال کشور	۶۰	۹۳	۳۳	۱۰	۴	۷۹۵	۳/۹۷	۴
۸	مناسب بودن فصول پاییز و زمستان جهت ورود گردشگران	۴۲	۵۱	۵۴	۳۳	۲۰	۶۶۲	۳/۳۱	۷
۹	وجود بستر های مناسب جهت ایجاد فرصت های شغلی در بخش ژئوتوریسم	۴۲	۵۷	۴۲	۳۰	۲۹	۶۵۳	۳/۲۶	۸

منبع : نگارندگان

جدول شماره (۹) ماتریس ارزیابی نقاط ضعف ناشی از عوامل درونی

ردیف	نقاط ضعف	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	مجموع وزن ها	میانگین وزن ها	رتبه
۱	کمبود زیرساخت های مناسب جهت انجام فعالیت های کوه نوردی و صخره نوردی و ...	۵۲	۶۲	۳۸	۲۵	۲۲	۶۹۴	۳/۴۷	۱۰
۲	فقدان شبکه ارتباطی مناسب جهت دسترسی آسان به مناطق ژئوتوریستی	۵۶	۵۱	۴۰	۲۴	۲۳	۵۹۹	۲/۹۹	۱۵
۳	نامناسب بودن امکانات رفاهی و اقامتی در مناطق گردشگری	۷۶	۵۳	۳۵	۱۹	۱۷	۷۵۲	۳/۷۶	۷
۴	نامناسب بودن امکانات و تجهیزات بهداشتی در مناطق ژئوتوریستی	۹۱	۶۱	۳۵	۸	۵	۸۲۵	۴/۱۲	۲
۵	کمبود فضای پارکینگ در مناطق گردشگری	۲۷	۳۹	۳۱	۵۲	۵۱	۶۶۱	۳/۳۰	۱۲
۶	کمبود یا فقدان تابلوها و علائمی که راهنمای گردشگر به مناطق گردشگری باشد	۴۹	۸۳	۵۵	۹	۴	۷۶۴	۳/۸۲	۶
۷	ضعف اطلاع رسانی کافی جهت آشنایی با مناطق ژئوتوریستی	۷۲	۸۲	۳۶	۴	۶	۸۱۰	۴/۰۵	۳
۸	فقدان نیروهای متخصص در کنار جاذبه های ژئوتوریستی برای راهنمای گردشگران	۱۰۰	۶۳	۲۵	۸	۴	۸۴۷	۴/۲۳	۱
۹	ضعف برنامه ریزی و سرمایه گذاری دولت در بخش ژئوتوریسم شهرستان	۶۰	۶۴	۲۸	۲۷	۳۱	۷۲۵	۳/۶۲	۸
۱۰	فقدان آگاهی لازم برای مشارکت بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در بخش ژئوتوریسم	۵۴	۶۱	۴۶	۲۲	۱۷	۷۱۳	۳/۵۶	۹
۱۱	نقش کم رنگ مسولان سازمان گردشگری در شناسایی و معرفی مناطق ژئوتوریستی	۷۶	۴۱	۲۸	۲۸	۲۷	۶۵۳	۳/۲۶	۱۳
۱۲	عدم بهره برداری مناسب از جاذبه ها به دلیل فقدان برنامه ریزی های لازم	۴۱	۶۹	۴۷	۱۸	۲۵	۶۸۳	۳/۴۱	۱۱
۱۳	تاثیر نامطلوب کمبود و توزیع نامناسب رستوران ها در روند توریست پذیری	۷۹	۷۴	۲۷	۱۰	۱۰	۸۰۲	۴/۰۱	۵
۱۴	تعارض میان فرهنگ گردشگران با مردم شهرستان رامیان	۴۲	۴۸	۴۰	۴۶	۲۴	۶۳۸	۳/۱۹	۱۴
۱۵	عدم جمع آوری زباله و مواد زائد از مناطق گردشگری	۸۱	۶۴	۴۰	۸	۷	۸۰۴	۴/۰۲	۴

منبع : نگارندگان

- ارزیابی عوامل بیرونی (فرصتها و تهدیدها)

هدف این مرحله، بررسی آثار محیط خارجی (فرصتها و تهدیدها) می باشد که شهرستان رامیان در ارتباط با توسعه ژئوتوریسم با آن مواجه است. براساس مطالعات انجام شده، مجموعه فرصتها و تهدیدهای موجود و موثر بر این شهرستان از لحاظ ژئوتوریسم شناسایی و در قالب ماتریس ارائه شده است جداول شماره (۱۰) و (۱۱).

جدول شماره (۱۰) ماتریس ارزیابی فرصتهای ناشی از عوامل بیرونی

رتبه	میانگین وزنها	مجموع وزنها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	فرصتها	ردیف
۱۲	۴/۰۷	۸۱۵	۲	۹	۴۱	۷۰	۷۸	قرارگیری در مسیر محور شمال به مشهد	۱
۱۴	۳/۷۲	۷۴۴	۱۰	۱۷	۴۲	۸۱	۵۰	کاهش روند مهاجرت از شهرستان با ایجاد فرصتهای اشتغال در زمینه ژئوتوریسم	۲
۱۰	۴/۲۰	۸۴۱	۲	۸	۲۴	۷۹	۸۷	تصویب قوانین و مقررات حمایتی از این صنعت و وجود ردیف های اعتباری خاص برای گسترش ژئوتوریسم	۳
۱۳	۳/۹۱	۷۸۲	۶	۱۷	۴۰	۶۳	۷۴	حمایت مسولان دولتی از توسعه ی ژئوتوریسم با رویکرد اشتغال زایی به عنوان ساز و کار مناسب برای توسعه ی متوازن گردشگری در سطح شهرستان	۴
۵	۴/۲۸	۸۵۷	۲	۳	۳۰	۶۶	۹۹	افزایش گردشگراز طریق برنامه ریزی و توسعه و تجهیز پتانسیل های طبیعی شهرستان جهت ایجاد جاذبه های مصنوعی و انسان ساخت همگام با جاذبه های طبیعی	۵
۷	۴/۲۵	۸۵۰	۳	۲	۲۵	۸۲	۸۸	استفاده از نیروهای متخصص و مجرب در بخش ژئوتوریسم در کنار نواحی گردشگری	۶
۱	۴/۴۱	۸۸۳	۱	۲	۱۵	۷۷	۱۰۵	توسعه گردشگری با شناسایی و معرفی جاذبه های گردشگری از طریق مشارکت و همکاری های بین المللی	۷
۶	۴/۲۶	۸۵۲	۱	۵	۲۶	۷۹	۸۹	افزایش درآمد حاصل از صنعت گردشگری با ایجاد امکانات مناسب گردشگری	۸
۲	۴/۳۸	۸۷۷	۱	۱	۲۱	۷۴	۱۰۳	به کار گیری روش مدیریت پایدار در نظارت از امکانات و تسهیلات موجود برای گردشگران	۹
۴	۴/۲۹	۸۵۸	۳	-	۲۶	۷۸	۹۳	حفظ مناطق گردشگری با به کار گیری برنامه های نظارتی و حفاظتی در مناطق گردشگری	۱۰
۱۱	۴/۱۷	۸۳۴	۱	۳	۳۲	۸۹	۷۵	افزایش بهبود استفاده از مناطق گردشگری با تهیه و اجرای طرح مطالعات و حمایت های زیست محیطی	۱۱

۹	۴/۲۱	۸۴۰	۴	۷	۱۷	۸۹	۸۳	بالا رفتن سطح فرهنگ جوامع محلی و آشنایی با نحوه برخورد با گردشگران با تهیه و تدوین برنامه های آموزشی	۱۲
۸	۴/۲۳	۸۴۷	۲	۴	۳۴	۶۵	۹۵	رونق صنعت گردشگری با بهبود شبکه ارتباطی در سطح شهرستان	۱۳
۳	۴/۳۵	۸۷۱	۱	۴	۱۷	۷۴	۱۰۴	تاثیر مطلوب تهیه و تدوین برنامه های تلویزیونی در معرفی جاذبه های گردشگری شهرستان رامیان	۱۴

منبع : نگارندگان

جدول شماره (۱۱) ماتریس ارزیابی تهدیدهای ناشی از عوامل بیرونی

رتبه	میانگین وزن ها	مجموع وزن ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	تهدیدها	ردیف
۲	۳/۸۴	۷۶۸	۵	۱۲	۵۲	۷۲	۵۹	عدم صدور مجوز و سرمایه گذاری لازم از سوی دولت برای گسترش صنعت ژئوتوریسم	۱
۷	۳/۲۰	۶۴۱	۲۵	۳۱	۵۷	۵۲	۳۵	قابل اجرا نبودن برنامه های حمایتی در بخش گردشگری	۲
۳	۳/۶۳	۷۲۷	۱۰	۱۵	۴۷	۸۴	۴۴	شفاف نبودن ضوابط و مقررات لازم در خصوص حمایت و جلب مشارکت بخش خصوصی	۳
۱	۳/۹۵	۷۹۰	۷	۱۶	۴۱	۵۲	۸۴	کمبود نیروی انسانی متخصص و مجرب در دستگاه های دولتی برای تشویق و ترغیب و ارائه ی رهنمودهای لازم به سرمایه گذاران در بخش گردشگری	۴
۵	۳/۲۵	۶۵۱	۲۶	۴۴	۴۰	۳۳	۵۷	افزایش تخلفات اجتماعی و بزهکاری با ورود گردشگران	۵
۶	۳/۲۱	۶۴۳	۱۸	۴۶	۵۰	۴۷	۳۹	تضعیف شدن فرهنگ محلی مردم منطقه با ورود گردشگران	۶
۴	۳/۵۰	۷۰۰	۱۵	۲۹	۴۱	۷۱	۴۴	کاهش تمایل گردشگران برای بازدید مناطق گردشگری شهرستان رامیان با افزایش امکانات در مناطق گردشگری شهرستان های مجاور	۷

منبع : نگارندگان

بعد از ارزیابی عوامل درونی (نقاط ثوت و ضعف) و عوامل بیرونی (فرصت ها و تهدید ها)، این چهار شاخص با توجه به امتیازهایی که کسب کرده اند اولویت بندی می شوند. بر این اساس مواردی که بیشترین امتیاز وزنی را

دارند در این جدول قرار گرفته و به عنوان مهمترین عوامل درونی و بیرونی تلقی می شوند جداول شماره (۱۲) و (۱۳).

جدول شماره (۱۲) اولویت بندی عوامل درونی

اولویت	میانگین وزن ها	اولویت بندی نقاط ضعف	اولویت	میانگین وزن ها	اولویت بندی نقاط قوت
۱	۴/۲۳	فقدان نیروهای متخصص در کنار جاذبه های ژئوتوریستی برای راهنمای گردشگران	۱	۴/۶۳	وجود چشمه ها و آبشارها
۲	۴/۱۲	نامناسب بودن امکانات و تجهیزات بهداشتی در مناطق ژئوتوریستی	۲	۴/۴۶	وجود قلل و ارتفاعاتی چون قلعه ماران جهت انجام ورزش و تفریحات
۳	۴/۰۵	ضعف اطلاع رسانی کافی جهت آشنایی بامناطق ژئوتوریستی	۳	۴/۲۰	نقش پارک های جنگلی در جذب گردشگر
۴	۴/۰۲	عدم جمع آوری زیباله و مواد زائد در مناطق گردشگری	۴	۴	دارا بودن اقلیم مناسب و قرارگیری در منطقه شمال کشور
۵	۴/۰۱	تاثیر نامطلوب کمبود و توزیع نامناسب رستوران ها در روند توریست پذیری	۵	۳/۸۰	وجود آیین و سنت ها و مراسم های محلی

منبع : نگارندگان

جدول شماره (۱۳) اولویت بندی عوامل بیرونی

اولویت	میانگین وزنها	اولویت بندی تهدیدها	اولویت	میانگین وزنها	اولویت بندی فرصتها
۱	۳/۹۵	کمبودنیروی انسانی متخصص در دستگاههای دولتی برای تشویق و ترغیب و ارائه ی رهنمودهای لازم به سرمایه گذاران در بخش گردشگری	۱	۴/۴۱	توسعه گردشگری با شناسایی و معرفی جاذبه های گردشگری از طریق مشارکت و همکاری های بین المللی
۲	۳/۸۴	عدم صدور مجوز و سرمایه گذاری لازم از سوی دولت برای گسترش صنعت ژئوتوریسم	۲	۴/۳۸	به کار گیری روش مدیریت پایدار در نظارت از امکانات و تسهیلات موجود برای گردشگران
۳	۳/۶۳	شفاف نبودن ضوابط و مقررات لازم در خصوص حمایت و جلب مشارکت بخش خصوصی	۳	۴/۳۵	تاثیر مطلوب تهیه و تدوین برنامه های تلویزیونی در معرفی جاذبه های گردشگری شهرستان رامیان

۴	۳/۵۰	کاهش تمایل گردشگران برای بازدید مناطق گردشگری شهرستان رامیان با افزایش امکانات در مناطق گردشگری شهرستان های مجاور	۴	۴/۲۹	حفظ مناطق گردشگری با به کار گیری برنامه های نظارتی و حفاظتی در مناطق گردشگری
۵	۳/۲۵	افزایش تخلفات اجتماعی و بزهکاری با ورود گردشگران	۵	۴/۲۸	افزایش گردشگراز طریق برنامه ریزی و توسعه و تجهیزپتانسیلهای طبیعی شهرستان جهت ایجادجاذبه های مصنوعی و انسان ساخت همگام با جاذبه های طبیعی

منبع : نگارندگان

پس از ترکیب عوامل درونی و بیرونی و با توجه ارقام جدول شماره(۱۴) ملاحظه می شود که بزرگترین عدد به دست آمده مربوط به عامل(SO) می باشد که مجموعه را در محیط رقابتی / تهاجمی قرار داده است. استقرار وضعیت راهبردی در محیط رقابتی / تهاجمی نشان دهنده این است که نیروهای داخلی شهرستان به منظور مقابله با تهدیدات خارجی سیر نزولی یافته و یا نادیده گرفته شده اند، بنابراین در هنگام برنامه ریزی استخراج راهبردهای مبتنی بر محیط رقابتی / تهاجمی در اولویت قرار دارند.

جدول شماره (۱۴) ترکیب عوامل درونی و بیرونی

عوامل داخلی		عوامل خارجی	
S	W	O	T
۲۱/۱۰	۲۰/۴۱	۲۱/۹۱	۱۷/۶۷
مجموع ضرایب عوامل مرکب			
SO	WT	ST	WO
۴۳/۰۱	۳۸/۰۸	۳۸/۷۷	۴۲/۳۲

منبع : نگارندگان

- تدوین راهبردها و استراتژی های توسعه ای ژئوتوریسم شهرستان رامیان

راهبردهای اساسی در زمینه توسعه صنعت ژئوتوریسم بر مبنای اهداف راهبردی که با توجه به پتانسیلهای ژئوتوریستی در شهرستان رامیان تعیین شده، طراحی شده و به شرح زیر ارائه گردیده است.

استراتژیهای SO: در این راهبردها تمرکز بر نقاط قوت درونی و فرصت‌های بیرونی استوار است که عبارتند از: انجام تبلیغات و بازاریابی مناسب برای جذب گردشگران و زمینه‌سازی جهت تبدیل شهرستان رامیان به قطب فعال ژئوتوریستی در استان گلستان و کشور

تنوع بخشیدن به فعالیت‌های ژئوتوریستی شهرستان رامیان به ویژه به دلیل دارا بودن ارتفاعاتی مناسب جهت انجام فعالیت‌های کوه نوردی، صخره نوردی پاراگلایدر و ...

اطلاع‌رسانی و افزایش میزان آگاهی بخش خصوصی از مزایای اقتصادی صنعت توریسم جهت سرمایه‌گذاری در این بخش

ایجاد و حمایت از دفاتر خدمات مسافرتی به منظور نوآوری در ارائه خدمات متنوع جهت توسعه گردشگری در شهرستان رامیان

تهیه و توزیع کاتالوگ، بروشور و تصاویر جاذبه‌های طبیعی در میان مردم شهرستان و استان

– استراتژیهای ST: این استراتژی‌ها بر تنوع بخشی نقاط قوت درونی و تهدیدهای بیرونی منطقه مورد مطالعه تاکید داشته و شامل موارد زیر می‌باشد:

تلاش بیشتر سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری جهت معرفی و شناساندن فرهنگ، آداب و رسوم محلی و صنایع دستی شهرستان رامیان از طریق برنامه‌های تلویزیونی، برپایی نمایشگاه، صنایع دستی و گردشگری و ...

تبدیل جنگلهای اطراف مناطق ژئوتوریستی به پارکهای جنگلی و ایجاد کمپهای گردشگری و اماکن استراحتگاهی در این مناطق

رونق بخشیدن به صنعت ژئوتوریسم شهرستان رامیان از طریق ایجاد رشته‌ی مرتبط با گردشگری در دانشگاه گلستان و جذب نیروی تحصیل کرده و دانشگاهی در زمینه توریسم و گردشگری

اعطای تسهیلات قانونی و بانکی و تشویق سرمایه‌گذاران جهت ایجاد اشتغال با توجه به وجود بسترهای مناسب‌های شغلی در بخش گردشگری شهرستان رامیان

- **استراتژی های WT:** این راهبردها جهت رفع عواملی است که باعث آسیب پذیری صنعت ژئوتوریسم می شوند:

اعطای تسهیلات و حمایت های لازم دولت از بخش خصوصی جهت تاسیس و بهینه سازی هتلها و مراکز اقامتی در حد استانداردهای ملی و بین المللی
تدوین و اجرای قوانین شفاف، جامع و معقول به منظور جذب سرمایه گذاری های داخلی و خارجی خصوصا در جهت ساخت هتل در سطح شهرستان

تلاش در جهت سوق دادن دستگاه متولی گردشگری شهرستان به سمت دستگاه برنامه ریزی هدایت کننده، سیاست گذار و ناظر و دوری از هرگونه فعالیت تصدی گرایانه و رقابت با بخش خصوصی

تدوین و تصویب قوانین و برنامه های حمایتی، قابل اجرا و متناسب با ظرفیت ها و پتانسیل های منطقه در بخش گردشگری

حفاظت و نگهداری از آثار و چشم انداز های طبیعی و تدوین برنامه ی جامع ژئوتوریستی به منظور بهره گیری بهینه، حفاظت و جلوگیری از تخریب و نابودی این جاذبه ها نظیر جنگل ها، آبشارها و چشمه ها

بهبود شبکه ارتباطی شهرستان از طریق تسطیح و آسفالت نمودن آن ها

تهیه نقشه ی راه های دسترسی به جاذبه های توریستی و انتشار آن در سطح کشور، استان و شهرستان با توجه به نا شناخته ماندن بسیاری از این جاذبه های ژئوتوریستی این شهرستان

- **استراتژی های WO:** ضمن تاکید بر نقاط ضعف درونی، سعی بر بهره گیری از فرصت های بیرونی در جهت

رفع نقاط ضعف مناطق ژئوتوریستی شهرستان رامیان بوده در بر گیرنده موارد زیر است:

الزام و ضرورت تجدید نظر در رابطه با توزیع نیروی انسانی متخصص در زمینه ژئوتوریسم در سطح شهرستان رامیان با توجه به کمبود بسیار شدید آن

الزام تجدید نظر به وضعیت فعلی نحوه توزیع امکانات و خدمات و تسهیلات توریستی و افزایش این گونه خدمات در سطح شهرستان رامیان و اماکن توریستی

آموزش و اطلاع رسانی به مردم در نحوه برخورد با گردشگران به منظور جلوگیری از تعارض بین گردشگران و مردم بومی منطقه

برنامه ریزی جامع و انجام اقدامات لازم در زمینه ی جمع آوری و دفن اصولی و بهداشتی زباله از مناطق ژئوتوریستی

تحلیل مدل prolong

در این مدل پس از تکمیل برگه های شناسایی مربوط به هریک از مکانها، میزان عیار گردشگری و عیار بهره وری این مکان از طریق بازدید میدانی و انجام مصاحبه و بر اساس مدل پرالونگ (۲۰۰۵) مقیاس بندی و امتیازدهی شد و این میزان ها در جدول شماره (۱۵) قید شده است.

جدول شماره (۱۵) عیار گردشگری و عیار بهره وری مکانهای ژئومورفولوژیکی شهرستان رامیان

عیار بهره وری	عیار کیفیت بهره وری	عیار میزان بهره وری	عیار گردشگری	عیار اقتصادی-اجتماعی	عیار تاریخی-فرهنگی	عیار علمی	عیار زیبایی ظاهری	معیارها مکانهای ژئومورفولوژیکی
۰/۳۷	۰/۱۹	۰/۵۶	۰/۳۹	۰/۵۵	۰/۱۷	۰/۵۰	۰/۳۵	انجیل چشمه
۰/۲۰	۰/۱	۰/۳۱	۰/۳۶	۰/۴۰	۰/۲۵	۰/۴۰	۰/۴۰	گرم چشمه
۰/۴۳	۰/۳۱	۰/۵۶	۰/۴۳	۰/۶۰	۰/۲۵	۰/۵۵	۰/۳۵	چشمه ی پشمکی
۰/۲۷	۰/۱۲	۰/۴۳	۰/۳۹	۰/۵۰	۰/۲۱	۰/۴۵	۰/۴۰	چشمه ی سیدکلاته
۰/۴۹	۰/۳۷	۰/۶۲	۰/۴۹	۰/۶۰	۰/۳۳	۰/۷۵	۰/۳۰	چشمه ی گل رامیان
۰/۳۴	۰/۱۹	۰/۵۰	۰/۳۷	۰/۴۵	۰/۲۱	۰/۴۵	۰/۴۰	چشمه ی نیلبرگ
۰/۳۴	۰/۳۱	۰/۳۷	۰/۵۰	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۷۸	۰/۶۵	غار شیرآباد
۰/۴۶	۰/۳۷	۰/۵۶	۰/۴۸	۰/۳۵	۰/۴۲	۰/۶۳	۰/۵۰	تپه ی الهادی
۰/۵۹	۰/۳۷	۰/۸۱	۰/۶۷	۰/۶۰	۰/۴۲	۰/۹۳	۰/۷۵	کوه قلعه ماران
۰/۴۳	۰/۳۱	۰/۵۶	۰/۴۶	۰/۴۵	۰/۲۱	۰/۵۳	۰/۶۵	آبشار جوزک
۰/۴۶	۰/۳۷	۰/۵۶	۰/۵۴	۰/۵۵	۰/۲۵	۰/۷۰	۰/۶۵	آبشار شیرآباد
۰/۳۱	۰/۱۲	۰/۵۰	۰/۴۴	۰/۳۰	۰/۲۱	۰/۶۰	۰/۶۵	آبشار سیدکلاته
۰/۴۰	۰/۲۵	۰/۵۶	۰/۴۵	۰/۴۰	۰/۲۱	۰/۵۸	۰/۶۰	آبشار سرخه کمر
۰/۵۳	۰/۳۷	۰/۶۹	۰/۵۱	۰/۶۰	۰/۲۱	۰/۵۸	۰/۶۵	آبشار پشمکی

منبع : نگارندگان

بر اساس داده های جدول شماره (۱۵) و از مقایسه ی اجزا تشکیل دهنده عیار گردشگری می توان نتیجه گرفت که عیار مکانهای ژئومورفولوژیکی محدوده مورد مطالعه، عمدتاً به دلیل بالا بودن عیار علمی آنهاست در کنار عیار علمی، عیار زیبایی ظاهری و عیار اقتصادی - اجتماعی در رتبه بعدی قرار دارد و در نهایت عیار تاریخی - فرهنگی می باشد که کمترین میزان را بین عیار های گردشگری را دارد. موضوعی دیگری که در این روش مورد بررسی قرار گرفت عیار بهره وری مکانها بود این عیار شامل عیار های میزان و کیفیت بهره وری از مکانها می باشد بر اساس داده های جدول فوق ملاحظه می گردد که کیفیت بهره وری از این مکانها در مقایسه با میزان بهره وری آن رقم پایینی دارد که این امر لزوم توجه به بالا بردن کیفیت بهره وری از این مکانها را ایجاب می نماید.

بحث و نتیجه گیری

ژئوتوریسم یکی از حوزه های جدید گردشگری است که کاملاً از اصول گردشگری تبعیت می کند و ترکیبی از زمین شناسی، ژئومورفولوژی، چشم اندازهای طبیعی، لندفرم ها، سنگ ها و کانی ها با تاکید بر فرآیندهای به وجود آورنده این اشکال می باشد. فرآیندهای ژئومورفولوژیکی بنا بر درک انسان از عوامل تاثیرگذار زمین شناسی، ژئومورفولوژیکی، تاریخی و اجتماعی این مکانها، ارزش زیبایی شناختی، علمی، فرهنگی - تاریخی و یا اجتماعی - اقتصادی پیدا می کنند. بر این اساس شهرستان رامیان، به علت شرایط ویژه ژئومورفولوژیکی و مناظر طبیعی و بی همتایش در صورت مطالعه و شناسایی قابلیت های گردشگری آن و برنامه ریزی لازم در این خصوص، توانایی تبدیل شدن به یکی از کانون های ژئوتوریستی کشور را دارد. لذا، در این پژوهش با بکارگیری مدل های **swot** و **pralong** سعی گردید تا توانمندی های شهرستان رامیان در زمینه ی گردشگری و توریسم مورد ارزیابی قرار گیرد.

نتایجی که از استراتژی **swot** حاصل شد نشان می دهد که مهمترین نقطه ی قوت آن وجود پدیده های ژئوتوریستی نظیر چشمه و آبشار ها می باشد که با میانگین وزنی $4/63$ بالاترین امتیاز را کسب نموده است. لذا وجود چشمه و آبشارها در این شهرستان می تواند زمینه های بسیار فراوانی را جهت توسعه این صنعت در شهرستان رامیان فراهم نموده و منافع اقتصادی بسیاری را برای منطقه به ارمغان آورد. ولی متأسفانه در وضعیت فعلی به دلیل فقدان وجود نیروهای متخصص در کنار این جاذبه ها جهت معرفی این اماکن به گردشگران و ناشناخته ماندن این جاذبه ها برای گردشگران و حتی برای مردم بومی منطقه در توسعه آن تاثیری و نقش بسیار کم رنگ داشته است و این خود مهمترین نقطه ضعف منطقه محسوب می شود. از سوی دیگر توسعه گردشگری با شناسایی و معرفی جاذبه های گردشگری از طریق همکاریها و مشارکتهای بین المللی با میانگین وزنی $4/41$ به عنوان مهمترین فرصت محسوب می شود. و این مسئله گویای این مطلب است که با معرفی و شناساندن این جاذبه ها با توجه به راهکارهای ارائه

شده می توان گام مهمی در جهت توسعه آتی صنعت ژئوتوریسم شهرستان برداشت لذا، جهت تحقق این هدف نیازمند برنامه ریزی جامع می باشد ماتریس ارائه شده SWOT چهار نوع استراتژی در زمینه گردشگری شهرستان رامیان به دست داده است. استراتژیهای رقابتی / تهاجمی (SO)، تدافعی (WT)، بازنگری (WO)، تنوع (ST) که با بخشهای مدیریتی، نهادی، اجتماعی، اقتصادی و... مرتبط می باشد. و با ترکیب عوامل درونی و بیرونی، استراتژی (SO) به عنوان استراتژی مورد نظر در منطقه معرفی شد، این استراتژی مهمترین راهبرد برای منطقه می باشد که در صورت اجرای آن شهرستان رامیان شاهد رونق چشمگیری در صنعت ژئوتوریسم خود خواهد بود.

نتایج حاصل از کاربرد مدل prolong نشان داد که کوه قلعه ماران به علت دارا بودن عیارهای بالای علمی و زیبایی ظاهری، تنوع لندفرمها و امکان انجام ورزش هایی نظیر کوه نوردی، صخره نوردی، پاراگلایدر، دارا بودن شرایط ایجاد تورهای علمی و... بالاترین عیار گردشگری (۰/۶۷) را به خود اختصاص داده و دارای بیشترین میزان قابلیت و توانمندی در زمینه گردشگری می باشد. گرم چشمه از نظر عیار گردشگری، کمترین عیار گردشگری را با امتیاز (۰/۳۶) در بین مکانهای ژئومورفولوژیکی دارد. موضوعی دیگری که در این روش مورد بررسی قرار گرفت عیار بهره وری مکانها بود که باز هم کوه قلعه ماران به دلایل فوق الذکر از بیشترین امتیاز (۰/۵۹) برخوردار است.

در جمع بندی نهایی می توان گفت که با توجه به وجود جاذبه های طبیعی متعدد در شهرستان رامیان می توان به آینده صنعت گردشگری در این منطقه با توجه به برنامه های ریزی مناسب امیدوار بود. موقعیت مناسب مکانی این شهرستان در مسیر بزرگترین قطب گردشگری مذهبی ایران یعنی مشهد، وجود ویژگیهای خاص طبیعی مثل جنگل ها و آبشارها و کوه ها در منطقه و قرار داشتن در مسیر گردشگری شمال کشور از ویژگیهایی است که می تواند باعث رشد و ترقی توریسم در منطقه باشد لذا به دلیل وجود پتانسیل های بالای توریستی منطقه، ضرورت برنامه ریزی مناسب توریسم و گردشگری در شهرستان رامیان به شدت حس می شود بنابراین در این زمینه لازم است دولت و بخش خصوصی با نگرش واقع بینانه و برنامه ای جامع، کامل و با توجه به پتانسیل های موجود و با لحاظ کردن اصول زیر بنایی توسعه پایدار در جهت رفع مسائل فراروی صنعت توریسم این شهرستان اقدام کنند تا این امر ضمن این که موجبات رونق صنعت توریسم و به طبع آن تحول اقتصادی و اجتماعی منطقه شده، سبب حفظ و پایداری این گونه جاذبه ها به عنوان میراث ملی برای نسلهای بعدی نیز شود.

منابع و ماخذ

۱- امامی کیا، و.، مختاری، د.، روستائی، ش.، ۱۳۹۹. ارزیابی کیفیت مقاصد ژئوتوریستی شهروندان کلانشهر تبریز با استفاده از روش VQE مطالعه موردی: استان آذربایجان شرقی، فصلنامه گردشگری و توسعه، سال ۱۰، شماره ۲، صص ۱۲۲-۱۰۹.

۲- استانداری گلستان، واحد معاونت و برنامه ریزی، ۱۳۸۸.

- ۳- بلازاده قاضی جهانی، م.، ۱۳۹۱. بررسی قابلیت ها و تنگناهای توسعه صنعت ژئوتوریسم در منطقه آذر شهر با استفاده از مدل **swot**، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل.
- ۴- خان زاده، ح.، رهنورد، ف.، بامداد، ن.، محمودزاده، ی.، م.، ۱۴۰۰. مدل تبیین رقابت پذیری گردشگری شهرهای توریستی ایران، فصلنامه علمی تحقیقات بازاریابی نوین، سال ۱۱، شماره ۲، صص ۶۸-۴۵.
- ۵- پیرعلیلو، ح.، ۱۳۹۲. ارزیابی توانمندی های اکوتوریسمی دامنه جنوبی قره چی با استفاده از روش پرالونگ، مجموعه مقالات اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار، دانشکده ی فنی و حرفه ای شهید مفتاح همدان.
- ۶- ثروتی، م.، قاسمی، ا.، ۱۳۸۷. راهبردهای ژئوتوریسم در استان فارس، مجله علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی، سال هشتم، شماره ۲۴، صص ۲۳-۵۰.
- ۷- رکن الدین افتخاری، ع.، ر.، مهدوی. د.، ۱۳۸۵. راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل **swot**: دهستان لواسان کوچک، ویژه نامه جغرافیا، شماره پیاپی ۴۵، صص ۱-۳۰.
- ۸- زهتابی اصل، ژ.، عابدینی، م.، شکرگزار، ا.، ۱۳۹۲. تاثیر توریسم بر سرانه کاربریهای اراضی شهر توریستی سرعین، اولین کنفرانس ملی خدمات شهری و محیط زیست، مهر ماه ۱۳۹۲، ۱۷ و ۱۸.
- ۹- سبحانی، ب.، ۱۳۸۹. شناخت پتانسیل های گردشگری منطقه آب گرم سردابه ی اردبیل با روش **swot**، مجله مطالعات و پژوهش های شهر و منطقه ای، سال اول، شماره ۴، صص ۱۲۸-۱۱۴.
- ۱۰- شایان، س.، شریفی کیا، م.، زارع، غ.، ۱۳۸۹. ارزیابی توانمندی ژئومورفوتوریستی لندفرم های شهرستان داراب به روش پرالونگ، مجله مطالعات مناطق خشک، شماره ۲، صص ۹۱-۷۳.
- ۱۱- شریفی زبانی، ح.، صفایی شکیب، م.، عمادزاده، م.، ۱۳۸۸. بررسی اثر گردشگری بر رشد اقتصادی ایران در سال های (۱۳۸۷-۱۳۶۸)، فصلنامه علوم اقتصادی، سال دوم، شماره ۶، صص ۱۰-۹.
- ۱۲- طیبی، س. ک.، جباری، ا.، بابکی، ر. آ.، ۱۳۸۶. بررسی رابطه توسعه ی گردشگری و رشد اقتصادی در ایران (۱۳۳۸-۱۳۸۳)، پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی "ویژه اقتصاد"، سال هفتم، شماره بیست و ششم، صص ۸۴-۸۶.

- ۱۳-عابدینی، م.، همتی، طاهر، نظافت تکلّه، ب و خیاطی، آ.، (۱۴۰۱).^۱ ارزیابی توانمندی‌های توسعه گردشگری پایدار ژئومورفوسایت‌ها با استفاده از مدل کومانسکو و مدل پائولووا) مطالعه موردی: مسیر توریستی سبلان تا گردنه حیران. فصلنامه جغرافیایی فضای گردشگری، سال یازدهم، شماره ۴۴، پاییز ۱۴۰۱، صص ۳۷-۱۹.
- ۱۴-عابدینی، م.، فتحعلی زاده، ب.، نظافت تکلّه، ب.، (۱۴۰۱).^۲ ارزیابی توانمندی‌های ژئوتوریستی روستای زنونزق شهرستان مرند با استفاده از روش رینارد. نهمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم جغرافیا، معماری و شهرسازی ایران، ۷ شهریور ماه. استان تهران
- ۱۵-عابدینی، م.، پاسبان، ا.ح.، نظافت تکلّه، ب.، شهبازی شرفه، ز.، (۱۴۰۱). تحلیل توان رقابت پذیری استان اردبیل با استفاده از مدل پائولووا و مدل دینامیکی (مطالعه موردی: گرمی، پارس آباد، مشگین شهر)، مطالعات علوم محیط زیست، ۲۰۳۴، ۱۰/۱۰.۲۲۰۳۴/۱۰.۲۲۰۳۴. JESS.2022.341960.1782
- ۱۶-عابدینی، م.، رنجبری، ا.، (۱۳۹۵). ژئوتوریسم آذربایجان شرقی، تالیف. انتشارات نگین سبلان، ۲۹۷ صفحه.
- ۱۷-عابدینی، م.، قضایی، م.، (۱۳۹۸). ارزیابی توانمندی‌های ژئوتوریست‌های شهرستان مشگین شهر به روش کومانسکو، پنجمین کنفرانس بین‌المللی افق‌های نوین در علوم کشاورزی و منابع طبیعی، محیط زیست، افق نو علمی-انجمن علم و فناوری در شهر تهران.
- ۱۸-عابدینی، م.، قضایی، م.، (۱۳۹۸). بررسی توانمندی‌های برخی از لندفرم‌های ژئوتوریستی شهرستان خلخال با استفاده از روش کومانسکو. صص ۹-۱.
- ۹۱-عباسی‌زنگی چقایی، هوشنگ، (۱۳۹۲). ارزیابی توانمندی‌های ژئومورفوتوریستی لندفرم‌ها بر اساس روش پرالونگ مطالعه موردی: شهرستان کرمانشاه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل.
- ۲۰-عقیقی، محمد ابراهیم، قنبری، عبدالرسول، (۱۳۸۸). بررسی جاذبه‌های ژئوتوریستی گنبد‌های نمکی لارستان (مطالعه موردی گنبد‌های نمکی کرموستج)، فصل‌نامه جغرافیای طبیعی، سال دوم، شماره ۶، صص ۳۲-۳۱.
- ۲۱-فاضل‌نیا، غ.، هدایتی، ص.، (۱۳۸۹). راهبردهای مناسب برای توسعه گردشگری دریاچه زریوار، فصلنامه‌ی جغرافیا و توسعه، شماره ۱۹، صص ۱۷۰-۱۴۵.
- ۲۲-فتوحی، ص.، تقی‌زاده، ز.، رحیمی، د.، (۱۳۹۱). ارزیابی توانمندی‌های ژئومورفوتوریستی لندفرم‌های منطقه نمونه گردشگری بیستون به روش پرالونگ، نشریه‌ی تحقیقات کاربرد علوم جغرافیایی، سال دوازدهم، شماره ۶، صص ۴۶-۲۳.

۲۳- مختاری، د.، ۱۳۸۹. ارزیابی توانمندی اکوتوریستی مکان های ژئومورفولوژیکی حوضه آبریز آسیاب خرابه شمال غرب ایران به روش پراولونگ، فصل نامه جغرافیا و توسعه، سال هجدهم، صص ۵۲-۲۷.

منظم پور اسماعیل، ع.، ۱۴۰۰. تاثیر گردشگری بر کیفیت زندگی ساکنان سواحل دریای عمان، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، شماره ۶۳ صص ۴۰۱-۳۸۱

۲۴- نامداری، پ.، لاهیجانیان، ا.، قناتغستانی، م.، مرتضوی، م.، ۱۴۰۱. مدل اکولوژیکی توسعه اکوتوریسم در جزیره هرمز با تاکید بر توسعه پایدار، دوره ۳، شماره ۱، صص ۴۴-۲۹.

۲۵- نیک اندیش، ن.، سنگری، ح.، ۱۳۹۱. ارزشیابی و قابلیت سنجی ژئومورفوسایت های شهرستان بوشهر با استفاده از مدل prolong، مجموعه مقالات اولین همایش ملی گردشگری و طبیعت گردی ایران زمین، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.

26-Balaguer, L. and M. Cantavella-Jorda. (2002). Tourism as a long-run economic growth factor: The Spanish case. Applied Economics. 34, pp. 877-884.

27- Brilha J.2009.Geological heritage and European geoparks in Portugal, Proceedings of the VIII European Geoparks Conference Idanha-a-Nova 14-16

28-Chi, X., and Han,H. (2021). Emerging rural tourism in China's current tourism industry and tourist behaviors: the case of Anji County, Journal of Travel & Tourism Marketing, Vol.38,No.1, pp.58-74

29-him-Miki, A. F. Medina-Brito, P. and Batista-Canino, R. M. (2020), Integrated Management in Tourism: The Role of Coopetition, Tourism Planning and Development, 17(2): 127-146. Chinonso C Lwuagwu, Olugbenga Agboola (2016). Geo tourism: A paradigm Shift in Tourism Discuss, Adekunle Agasin University Journal of Financial and Sciences, PP 145-154.

30-Reisinger, Y., Michael, N. & Hayes, J. P. 2019. Destination competitiveness from a tourist perspective: A case of the United Arab Emirates. International Journal of Tourism Research, 21(2), 259-279.

31- Harrington,I(1971).The Troble with tourism unlimited New staten sman,p :82-176.

32- Hongzhe,S, J.,Zhu.2008. SWOT Analysis and Model Discussion of China's Tourism ResourcesDevelopment -Xiangxi Autonomous Prefecture in Hunan Province as an example, Chinese economic.

33-Juan Luis Eugenio-Martin,Noelia Martin Morales and Riccardo Scarpa (2004)Tourism and Economic Grown in Latin American Counties; A Panel Data Approach ,Natural Resources Management (NRM), NOTA DILAVORO 26.

34-pralong .j.p.(2005).A method for assessing the tourism potential and use of geomorphologicalsites. Geomorphologie .Relief processus environmont .p:189-196.

35-Thomas A.Hose (2005)land scapes of meanhng ;geo tourism and the sustaiable Exploitation of the European geoheriage National geographic . pp:14-1.

36-Tourelot,j.(2004) ,"Geo tourism National" Geographic.

